

Brusel 14. března 2018
(OR. en)

7172/18

VISA 50
MIGR 38
FRONT 63
COMIX 132

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	14. března 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 251 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Přizpůsobení společné vízové politiky novým výzvám

Delegace nalezou v příloze dokument COM(2018) 251 final.

Příloha: COM(2018) 251 final

V Bruselu dne 14.3.2018
COM(2018) 251 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Přizpůsobení společné vízové politiky novým výzvám

1. ÚVOD

Společná vízová politika EU¹ je neodmyslitelnou součástí schengenského *acquis* a představuje jeden z nejvýznamnějších úspěchů evropské integrace. Vizová politika je nástrojem usnadnění cestovního ruchu a podnikání, přičemž ale také předchází bezpečnostním rizikům a riziku nelegální migrace do EU, a tuto úlohu by měla plnit i nadále.

Zatímco hlavní zásady vyřizování víz nebyly od vstupu v platnost vízového kodexu² v roce 2010 a Vizového informačního systému³ v roce 2011 přezkoumány, prostředí, ve kterém funguje vízová politika, se proměnilo drasticky. Migrační a bezpečnostní výzvy posledních let posunuly politickou debatu o oblasti bez kontrol na vnitřních hranicích obecně a o vízové politice konkrétně směrem k přehodnocení rovnováhy mezi migrací a bezpečnostními obavami, mezi ekonomickými ohledy a otázkami obecných vnějších vztahů.

Spolu s tím nabízí významný technologický vývoj nové možnosti, jak vyřizování víz usnadnit jak pro žadatele, tak pro konzuláty. Význam vízové politiky ve vnějších vztazích EU se v průběhu let zvýšil.

Ze všech těchto důvodů tedy je načase přehodnotit společnou vízovou politiku tak, aby se přizpůsobila současným výzvám a příležitostem a zároveň aby bylo zajištěno dosažení jejich dvou hlavních cílů, a to usnadňovat oprávněné cestování a boj proti nelegální migraci a bezpečnostním hrozbám.

V roce 2014 Komise navrhla přepracování vízového kodexu⁴, především proto, aby oprávněným cestujícím cestování dále usnadnila. V jednáních však nebylo dosaženo pokroku z důvodu rozdílných postojů Evropského parlamentu a Rady. Mezitím ale kvůli zesíleným bezpečnostním a migračním výzvám určité aspekty přepracovaného návrhu zastaraly. Proto se Komise rozhodla návrh přepracovaného znění stáhnout a předložit nový cílený návrh změny vízového kodexu.

Nový návrh změny vízového kodexu, který je dnes předkládán společně s tímto sdělením, má za cíl aktualizovat postupy udělování víz, aby lépe reagovaly na změněnou migrační a bezpečnostní situaci, mimo jiné také přístupem spojujícím vízovou politiku a spolupráci v oblasti zpětného přebírání osob. Bude také řešit řadu nedostatků v současných pravidlech s cílem usnadnit oprávněným cestujícím získat vízum k cestě do EU. Nový návrh pak také přebírá některé užitečné aspekty staženého návrhu na přepracování vízového kodexu. Jde o ustanovení, která žadatelům dávají větší flexibilitu při žádání o vízum a zlepšují organizaci práce konzulátů.

Vedle hlavních aspektů návrhu na změnu vízového kodexu předkládá toto sdělení rovněž cíle, které je třeba zahrnout do změn vízového informačního systému, ale které budou předloženy později na jaře, jakmile budou dokončeny probíhající technické studie a posouzení dopadů.

¹ Společná vízová politika je souborem harmonizovaných pravidel upravujících různé aspekty: i) společné „vízové seznamy“ zemí, jejichž státní příslušníci potřebují k cestě do EU vízum, a těch, které jsou od této povinnosti osvobozeny, ii) vízový kodex, kterým se stanoví postupy a podmínky pro vydávání krátkodobých víz, iii) jednotný vzor vízových štítků a iv) Vizový informační systém (VIS), v němž jsou zaznamenávány všechny žádosti o víza a rozhodnutí členských států, včetně osobních údajů žadatelů, fotografií a otisků prstů.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex) (Úř. věst. L 243, 15.9.2009, s. 1).

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 ze dne 9. července 2008 o Vizovém informačním systému (VIS) a o výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy (nařízení o VIS) (Úř. věst. L 218, 13.8.2008, s. 60).

⁴ COM(2014) 164 ze dne 1. dubna 2014.

Společně s novými systémy pro bezpečnost, správu hranic a řízení migrace, jako je nedávno přijatý Systém vstupu/výstupu (EES)⁵, který mimo jiné umožňuje lepší kontrolu dodržování vízových podmínek, a Komisí navržený evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS)⁶, klade tento návrh základy vízové politiky, která je lépe uzpůsobena k řešení otázek bezpečnosti a migrace. Tuto schopnost dále posílí návrh interoperability⁷, který by měl zlepšit schopnosti informačních systémů EU v oblasti správy hranic, bezpečnosti a řízení migrace, pokud jde o výměnu údajů a sdílení informací.

Sdělení v neposlední řadě také přináší výhled do budoucna: zkoumá, jak zajistit lepší součinnost mezi vízovou politikou EU a vnějšími vztahy EU, a zahajuje diskusi o digitalizaci vyřizování víz.

2. OBECNÉ CÍLE

Dnes předkládaný návrh mění několik ustanovení vízového kodexu. Obecným cílem těchto změn je posílit vízovou politiku tak, aby se stala účinnějším nástrojem reakce na zesílené výzvy v oblasti migrace a bezpečnosti, kterým EU čelí. Tento návrh rovněž zjednoduší vyřizování víz pro oprávněné cestující, kteří přispívají k růstu hospodářství EU či k jejímu společenskému a kulturnímu rozvoji.

Obecného cíle řešení problémů migrace bude dosaženo novým přístupem, který spojuje vízovou politiku se spoluprací se třetími zeměmi v oblasti zpětného přebírání osob (viz oddíl 3.1). K dosažení tohoto cíle mohou rovněž nepřímo přispět závazná pravidla pro vydávání víz pro více vstupů (viz oddíl 3.3).

Zvýší se zabezpečení postupu vyřizování víz, a to zejména díky revizi Vízového informačního systému (VIS), která bude předložena později na jaře (viz kapitola 4). Návrh revize Vízového informačního systému se rovněž zaměří na plné využívání přístupu založeného na interoperabilitě. Interoperabilita má zásadní význam pro další zlepšování kvality údajů, ke kterým mají přístup konzulární úředníci při posuzování žádostí o vízum. To jim pak usnadní identifikaci osob, které by mohly představovat riziko z hlediska bezpečnosti nebo nelegální migrace a kterým by vízum nemělo být uděleno. A stejně tak jim to usnadní i identifikaci osob cestujících v dobré víře, pro které by mohly být postupy vydávání víz zjednodušeny.

3. ZMĚNA VÍZOVÉHO KODEXU

3.1 Spojení vízové a návratové politiky

V posledních letech se cíle vízového kodexu spočívající v předcházení nelegální migraci a bezpečnostním rizikům mnohem více vyhranily. Klíčovým faktorem nahrávajícím nelegální migraci do EU je skutečnost, že členské státy mají velké potíže s návratem zadržených nelegálních migrantů do jejich zemí původu, jelikož orgány v těchto zemích nedostatečně spolupracují, pokud jde o vyhovění žádostem o zpětné přebírání osob od členských států.

V této souvislosti se volá po tom, aby vízová politika hrála ve spolupráci EU s třetími zeměmi mnohem účinnější úlohu, zejména v oblasti řízení migrace, i s vědomím toho, že určitá část nelegálních migrantů, kteří mají být navraceni, vstoupila do EU legálně po získání víza, jehož platnost však mezitím vypršela. Evropská rada na svém zasedání v červnu 2017 proto vyzvala k „[přehodnocení], podle potřeby, vízové politiky vůči třetím zemím“ jako prostředku k dosažení skutečného pokroku v oblasti návratové a readmisní politiky.

⁵ Systém EES byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2266 ze dne 30.11.2017.

⁶ COM(2016) 731 ze dne 16. listopadu 2016.

⁷ COM(2017) 793 ze dne 12. prosince 2017.

Na tomto základě Komise navrhuje rámec, který stanoví přísnější podmínky pro vyřizování víz v případech, kdy třetí země v oblasti zpětného přebírání osob nespolupracuje uspokojivě. V této souvislosti budou vzaty v úvahu i celkové vztahy EU s dotyčnou třetí zemí.

3.2 Přezkoumání vízového poplatku

Standardní vízový poplatek nebyl upravován od roku 2006. Komise navrhuje zvýšení tohoto poplatku, aby rostoucí počet žádostí o udělení víz mohl být vyřizován efektivně a aby členské státy měly k dispozici přiměřený počet konzulárních pracovníků, kteří by žádosti vyřizovali rychleji⁸. Zvýšení poplatku se odůvodňuje nutností pokrýt náklady na personální zajištění (jak vyslaných, tak místních zaměstnanců), prostory, vybavení, odborné vzdělávání zaměstnanců a vývoj a údržbu systémů informačních technologií.

Zvýšení vízového poplatku je rovněž nezbytné pro i) zvýšení účinnosti vyřizování víz, pokud jde o odhalování bezpečnostních rizik a rizik nelegální migrace, ii) další modernizaci IT vybavení a softwaru členských států a iii) zajištění rychlých a klientsky přívětivých postupů pro žadatele o vízum. Rovněž by to přispělo k udržení široké konzulární sítě po celém světě. V tomto kontextu Komise do budoucna navrhuje také flexibilnější postup přezkoumání vízového poplatku.

Komisi navrhované zvýšení společného vízového poplatku je nicméně mírné, aby naprostou většinu žadatelů o víza neodradilo, ale přitom vedlo k solidnímu navýšení příjmů členských států na podporu integrity vyřizování víz a bezpečnosti.

3.3 Zavedení harmonizovaného přístupu k udělování víz pro více vstupů s dlouhodobou platností

Víza pro více vstupů umožňují jejich držitelům opakovaně cestovat do EU v průběhu doby platnosti víza. Tyto časté cesty přispívají k rozvoji hospodářství a růstu EU, ke kontaktům mezi lidmi a kulturní výměně. Stávající pravidla týkající se víz pro více vstupů však dávají konzulátům členských států při jejich vydávání značný prostor pro uvážení. To může vést ke konkurenci mezi členskými státy na atraktivních (turistických) trzích, dvoustranným dohodám nebo ujednáním se třetími zeměmi a ke spekulativnímu podávání žádostí o víza (tzv. „visa shopping“). Tyto praktiky narušují základní principy společné vízové politiky a nejsou nijak přínosné pro obchod ani hospodářství. Kvůli těmto praktikám by například důvěryhodní a pravidelně cestující podnikatelé museli nakonec žádat o vízum vždy, když potřebují cestovat. Nejistota, s jakou žadatelé podávají žádosti o vízum pro více vstupů, může navíc vést k tomu, že by se mohli pokusit do vyřizování svojí žádosti nedovoleně zasáhnout. Komise proto navrhuje závazná pravidla pro vydávání víz pro více vstupů, která by umožnila, aby žadatelům s kladnou vízovou historií byla při žádosti o další víza udělena víza pro více vstupů s prodlouženou dobou platnosti od 1 roku až nejméně do 5 let.

3.4 Zefektivnění postupů udělování víz a usnadnění krátkodobého cestovního ruchu

Je třeba rovněž řešit jeden obecný cíl vízové politiky, a to usnadnit cestování oprávněným cestujícím. V této věci Komise navrhuje ponechat několik návrhů z přepracovaného znění vízového kodexu, jejichž cílem je zjednodušit postupy podávání žádostí o víza. Mezi ně patří možnost požádat o vízum v delším předstihu, elektronické vyplnění a podpis žádosti o vízum a kratší lhůty pro rozhodování o žádosti.

Komise rovněž navrhuje zavést určitou flexibilitu pro osoby cestující v dobré víře, přičemž cílem je podpořit krátkodobý cestovní ruch a hospodářský růst EU. Členskými státy by to

⁸ Celkový počet žádostí o udělení víz vzrostl z 10,2 milionu v roce 2009 na 15,2 milionu v roce 2016.

umožnilo udělovat jednorázová víza na vnější hranici podle zvláštního režimu na dočasném základě a za přísných podmínek. Víza vydaná podle tohoto režimu by platila pouze pro členský stát, který vízum udělil, pro jeden vstup a pobyt na maximálně 7 dní.

4. SMĚREM K VYŠŠÍMU ZABEZPEČENÍ REVIDOVÁNÍM VÍZOVÉHO INFORMAČNÍHO SYSTÉMU A PLNÝM VYUŽÍVÁNÍM INTEROPERABILITY

Další důležitou složkou rámce vízové politiky je Vízový informační systém (VIS). VIS slouží od roku 2011⁹ jako technologické řešení, které usnadňuje postupy udělování víz a pomáhá orgánům členských států i) rychle a účinně kontrolovat nezbytné informace o státních příslušnících třetích zemí, kteří potřebují vízum k cestě do EU a ii) rozhodovat o žádostech o vízum. Systém vstupu/výstupu (EES), který bude v provozu od roku 2020 a který je koncipován jako plně interoperabilní s VIS, zlepšit fungování VIS tak, že bude poskytovat informace o tom, jak státní příslušníci třetích zemí víza využívají, a držitelům víz, kteří již schengenský prostor navštívili, pomůže vybudovat status cestujícího v dobré víře („bona fide“).

VIS byl rovněž součástí širšího procesu reflexe o interoperabilitě informačních systémů. Tento proces vyústil v návrh interoperability, podle kterého by měly informační systémy EU v oblasti bezpečnosti, správy hranic a řízení migrace spolupracovat inteligentnějším a účinnějším způsobem. Jádrem interoperability je jediná platforma EES-ETIAS-VIS, která bude významným krokem vpřed, pokud jde o shromažďování a výměnu informací v oblasti víz, bezpečnosti a správy hranic a řízení migrace. Jediná platforma pro vyhledávání (Evropský vyhledávací portál) umožní jednoduchým vyhledáváním získat výsledky z různých systémů. To umožní účinnější prověřování žadatelů o víza, což přispěje ke zvýšení bezpečnosti v oblasti bez kontroly na vnitřních hranicích. V této souvislosti bude nadcházející revize právního rámce VIS¹⁰, která má být předložena na jaře, zahrnovat specifická opatření týkající se interoperability ke zvýšení účinnosti vyřizování víz (viz oddíl 4.1). Tento návrh bude pravděpodobně řešit i dalšími problémy zjištěné v hodnocení VIS, které proběhlo v roce 2016 (viz oddíly 4.2 a 4.3). Přípravné práce na návrhu VIS, včetně technických studií a posouzení dopadu, které budou rovněž analyzovat dopad na základní práva, právě probíhají.

4.1 Zlepšení kontrol při vyřizování víz pomocí interoperability

Aby konzuláty mohly zjistit, zda se na žadatele o vízum vztahuje zákaz vstupu, jsou podle stávajících pravidel povinny kontrolovat cestující, kteří potřebují vízum, pouze v Schengenském informačním systému (SIS). V současné době neexistuje povinnost kontrolovat žadatele o vízum v žádné jiné databázi EU (např. EURODAC) ani v databázi odcizených a ztracených cestovních dokladů a databázi cestovních dokladů s údaji uvedenými

⁹ K lednu 2018 bylo ve VIS zaregistrováno více než 52 milionů žádostí o víza a téměř 45 milionů otisků prstů.

¹⁰ Tato revize se bude týkat následujících právních předpisů: rozhodnutí Rady 2004/512/ES ze dne 8. června 2004 o zřízení Vízového informačního systému (VIS) (*rozhodnutí o zřízení VIS*), rozhodnutí Rady 2008/633/SVV ze dne 23. června 2008 (*rozhodnutí o přístupu donucovacích orgánů do VIS*), nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 ze dne 9. července 2008 (*nařízení o VIS*) a vízového kodexu.

v oběžnicích (databázi TDAWN), které spravuje Interpol¹¹. Po zavedení systému ETIAS budou bezvívoví cestující do EU muset být prověřeni ve všech příslušných databázích EU.

S cílem lépe předcházet bezpečnostním a migračním rizikům a při respektování zásady nezbytnosti a přiměřenosti opatření na úrovni EU bude Komise analyzovat, zda by měla být změněna pravidla pro vyřizování víz tak, aby bylo zajištěno přinejmenším srovnatelné základní ověření cestujících, kteří vízum potřebují, a cestujících, kteří jsou oprávněni cestovat bez víza.

Jakmile bude Evropský vyhledávací portál zaveden, umožní příslušným orgánům – a také orgánům udělujícím víza – jednoduchým vyhledáváním získávat výsledky ze všech systémů, do kterých mají oprávnění vstupovat (včetně EURODAC, EES a Evropského informačního systému rejstříků trestů – státní příslušníci třetích zemí), bez nutnosti vyhledávat jednotlivě v každém systému. Evropský vyhledávací portál přispěje k odhalování bezpečnostních rizik a rizik nelegální migrace během postupu udělování víz, neboť vízovým úředníkům umožní prověřovat žadatele o víza rychle a efektivně.

Cílem návrhu interoperability je také usnadnit odhalování osob s vícenásobnými identitami a boj proti podvodnému zneužívání totožnosti. Díky tomuto aspektu interoperability bude vízový orgán vyřizující žádost automaticky informován, je-li žadatel znám pod různými totožnostmi, a bude tak moci přijmout vhodné opatření.

4.2 Odstranění zbývajících informačních mezer v oblasti hranic a bezpečnosti: zahrnutí dlouhodobých víz a povolení k pobytu do VIS

Závěrečná zpráva skupiny odborníků na vysoké úrovni¹² zjistila informační mezery na úrovni EU, pokud jde o dokumenty umožňující státním příslušníkům třetích zemí pobývat na území daného členského státu EU po dobu delší než 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů¹³. Údaje týkající se těchto dokumentů a jejich držitelů nejsou v současné době shromažďovány a tyto údaje nelze ověřit v žádném z rozsáhlých informačních systémů EU v oblasti hranic a bezpečnosti (v omezené míře kromě SIS). Členské státy se domnívají, že současná správa těchto dokumentů vede k nedostatkům, které umožňují přechod státních příslušníků třetích zemí přes hranice a jejich následný volný pohyb v oblasti bez kontroly na vnitřních hranicích. Členské státy proto požádaly Komisi, aby posoudila, zda by k řešení stávajících informačních mezer o těchto kategoriích státních příslušníků třetích zemí byla nutná, proveditelná a přiměřená centrální evidence EU, která by obsahovala informace o dlouhodobých vízech a pobytových vízech¹⁴.

V září roku 2017 byla dokončena technická studie proveditelnosti zřízení centrální evidence informací o dlouhodobých vízech a povolení k pobytu EU. Studie dospěla k závěru, že nejschůdnějším řešením z hlediska bezpečnosti IT, snadného provedení a efektivity nákladů by byla evidence v rámci VIS.

¹¹ Databáze odcizených a ztracených cestovních dokladů (SLTD) a databáze cestovních dokladů s údaji uvedenými v oběžnicích (TDAWN), které spravuje Interpol, obsahují informace o cestovních dokladech jednotlivců, kteří jsou předmětem oběžníku Interpolu.

¹² Skupinu odborníků na vysoké úrovni zřídila Komise v červnu roku 2017 jako poradní orgán, který má zlepšit strukturu správy údajů EU v oblasti ochrany hranic a bezpečnosti. Její závěrečná zpráva byla přijata dne 11. května 2017.

¹³ Např. dlouhodobá víza a povolení k pobytu (včetně povolení k pobytu a pobytových karet).

¹⁴ Plán na zlepšení výměny informací a správy informací včetně řešení interoperability v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, schválený Radou dne 9. června 2016.

4.3 Řešení zbývajících informačních mezer při vyřizování krátkodobých víz: snížení věkové hranice pro odebrání otisků prstů žadatelů a ukládání kopií cestovních dokladů do VIS

Komise posuzuje rovněž následující otázky:

- Možnost snížit věkovou hranici pro odebrání otisků prstů u dětí, které potřebují vízum, a uchovávat otisky prstů ve VIS. To by zajistilo lepší ochranu dětí a přispělo k boji proti obchodování s lidmi a nelegální migraci, přičemž by se v první řadě dbalo na nejlepší zájmy nezletilých.
- Možnost uchovávat ve VIS kopie cestovních dokladů předkládaných žadateli o vízum během postupu udělování víz. Umožnilo by to provádět důkladnější kontroly těchto dokumentů a zvýšit účinnost postupů při navracení. Toto opatření by podpořilo návratovou politiku EU, nicméně jeho provádění by se opíralo o VIS.

5. POSÍLENÍ SOUDRŽNOSTI MEZI VÍZOVOU POLITIKOU EU A DALŠÍMI POLITIKAMI

Společná vízová politika EU představuje v globalizovaném světě stále důležitější složku vnějších vztahů EU. Pro mnoho partnerských zemí představuje získání nebo udržení bezvízového styku s EU pro jejich občany klíčovou politickou prioritou ve vztazích s EU.

Je třeba posoudit soudržnost mezi vízovou politikou a závazky přijatými v jiných politických oblastech, zejména v obchodních dohodách, jakož i soudržnost mezi společnou vízovou politikou a dvoustrannými dohodami o zrušení vízové povinnosti, které členské státy uzavřely s některými třetími zeměmi.

Nová generace obchodních dohod EU, které jsou v současné době vyjednávány, obvykle zahrnuje oblast služeb, což jednotlivcům umožňuje investovat a poskytovat služby na území druhé smluvní strany. Pokud jde o dočasnou přítomnost těchto osob na území členských států, předběžná analýza kontroly účelnosti směrnic o legální migraci prováděná Komisí potvrzuje, že na některé kategorie poskytovatelů služeb, na které se vztahují obchodní dohody (např. poskytovatelé služeb, kteří jsou oprávněni k pobytu v délce až 6 měsíců každých 12 měsíců), se nevztahuje ani vízový kodex ani stávající právní předpisy o legální migraci. Komise provede analýzu, jak by mohly být posíleny synergie mezi závazky přijatými v obchodních dohodách na straně jedné a vízovou politikou a politikami v oblasti legální migrace EU na straně druhé, pokud jde o tyto kategorie poskytovatelů služeb.

Navíc je třeba provést další analýzu dvoustranných dohod o zrušení vízové povinnosti uzavřených členskými státy s některými třetími zeměmi před vstupem Amsterodamské smlouvy v platnost v roce 1999, kdy se vízová politika stala společnou politikou. Tyto dvoustranné dohody jsou stále platné, protože jim členské státy a dotčené třetí země přikládají velký význam, zejména z historických a politických důvodů. Avšak nejenže by takové dvoustranné dohody neměly mít ve skutečně společné politice místo, nezapadají dokonce ani strukturálně, neboť státní příslušníci třetích zemí, na které se tyto dohody vztahují, by si mohli prodlužovat svůj pobyt v oblasti bez kontroly na vnitřních hranicích téměř neomezeně¹⁵. Nařízení o systému EES stanoví, že tyto dohody budou přehodnoceny 3 roky po zavedení

¹⁵ Existuje například nejméně jedna třetí země, která má se zeměmi přidruženými k Schengenu uzavřeno 16 bilaterálních dohod o zrušení vízové povinnosti, které jejím občanům umožňují přinejmenším teoreticky legálně pobývat v oblasti bez kontrol na vnitřních hranicích v délce až 51 měsíců (16 × 3 + 1 × 3).

Systému vstupu/výstupu. V této souvislosti Komise v rámci reflexe zváží, jakou formu a rozsah by mohl mít budoucí nástroj EU, který by je nahradil, a to včetně prozkoumání možností bezvízových pobytů pro státní příslušníky některých vybraných třetích zemí v oblasti bez kontrol na vnitřních hranicích na dobu delší než 90 dnů.

Nedávno došlo ke změně mechanismu pozastavení, který umožňuje dočasné pozastavení osvobození od vízové povinnosti pro státní příslušníky třetí země uvedené v příloze II nařízení (ES) č. 539/2001¹⁶. Souběžně s tím pak k omezení nelegální migrace a snížení bezpečnostních rizik přispěje také vytvoření nových informačních systémů pro správu hranic a řízení migrace, jako jsou systémy EES a ETIAS, a interoperabilita mezi příslušnými databázemi. S ohledem na to se Komise domnívá, že jakékoli budoucí návrhy na převedení třetí země do přílohy II musí být posuzovány zejména s ohledem na rizika nelegální migrace a bezpečnostní hrozby. Tyto návrhy musí být případně individuálně podmíněny tím, zda třetí země již provedly některá opatření, jako je vydávání biometrických pasů nebo uzavření dohody o zpětném přebírání osob. O takových opatřeních by bylo rozhodováno v souladu s kritérii stanovenými nařízením (ES) č. 539/2001¹⁷.

6. SMĚREM K DIGITÁLNÍM VÍZŮM¹⁸

Komise má v úmyslu zahájit diskusi, která připraví půdu pro reflexi nad tím, zda by se mělo přikročit k digitálním vízům.

Navzdory velkému technologickému pokroku od doby přijetí vízového kodexu jsou žádosti o vízum stále z velké části vyřizovány pomocí postupů používaných před příchodem digitální revoluce. Stávající postup udělování víz sice již částečně elektronický je, jelikož žádosti a rozhodnutí se registrují v systému VIS, dva důležité kroky však zůstávají nadále v papírové formě, a to podání žádosti o vízum s požadovanými podpůrnými doklady a samotné vydání vízového štítku. Dva kroky, do kterých jsou žadatelé zapojeni nejpříměji, neboť se musí dostavit na konzulát nebo k externímu poskytovateli služeb, jsou tyto: i) podání žádosti a u prvních žadatelů odebrání otisků prstů a ii) vyzvednutí cestovního dokladu na konci postupu. Několik zemí (např. USA, Austrálie, Turecko) již podniklo kroky směrem k zavedení programů elektronických víz a také některé členské státy zavedly (částečně) elektronické žádosti o vízum.

Ve druhé polovině roku 2017 byly v Radě s členskými státy zahájeny diskuse o digitalizaci vyřizování víz s cílem dále zlepšovat a usnadňovat stávající postupy vyřizování víz¹⁹. Tyto diskuse se zaměřily na dvě konkrétní možnosti: i) nahrazení fyzických vízových štítků „digitálními víz“; ii) nahrazení stávající papírové žádosti postupem s on-line žádostí.

Většina členských států má zájem využívat digitální víza. Mezi potenciální výhody, které zmínily, patří nižší náklady na konzuláty a rychlejší, efektivnější a klientsky přívětivější způsob podání žádosti. Bylo však rovněž zdůrazněno, že mnoho aspektů by vyžadovalo další hloubkové posouzení a studie a že prioritou by měl být vývoj a realizace systémů EES, ETIAS a návrhů interoperability.

¹⁶ Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Úř. věst. L 81, 21.3.2001, s. 1).

¹⁷ Komise dnes současně přijímá návrh na kodifikaci tohoto nařízení. Tato kodifikace je navrhována s cílem zlepšit přístupnost a transparentnost tohoto právního předpisu, aniž by změnila jeho věcný status v souladu se standardní kodifikační praxí.

¹⁸ V tomto sdělení se pojmem „digitální víza“ rozumí jak digitální víza, tak on-line žádosti.

¹⁹ Viz poznámka k bodu I/A, dokument č. 14616/17 ze dne 23.11.2017 týkající se souhrnné zprávy.

Komise má rovněž za to, že z dlouhodobého hlediska jsou řešením právě digitální víza , a proto do konce roku 2018 zahájí práci na studiích proveditelnosti. V této souvislosti považuje Komise za nezbytné zahájit diskusi se zúčastněnými stranami o tom, jak lze technologický vývoj využít k dalšímu zefektivnění a zjednodušení vyřizování víz tak, aby z toho měli užitek žadatelé i konzuláty. Tato diskuse bude zahrnovat posouzení možností a podporu pilotních projektů, které připraví půdu pro budoucí návrhy. V této souvislosti mohou být výsledky pilotních projektů, které již některé členské státy provádějí, využity jako podklady pro politickou diskusi.

Některé členské státy již navíc začaly přenášet rozhodování o žádostech o vízum z konzulátů na ústřední orgány. Je proto třeba zahájit diskusi o tom, zda a za jakých okolností lze v takových případech zajistit integritu a zabezpečení postupu vyřizování víz. Tato diskuse bude muset zvážit jednak důležitost znalostí místních okolností při posuzování migračního rizika, které hrají roli v rozhodování o každé žádosti o vízum, a jednak výhody centralizovaného přístupu z hlediska efektivity a transparentnosti.

7. ZÁVĚR

Společná vízová politika EU je základním prvkem pro zajištění bezpečnosti a řádného fungování oblasti bez kontroly na vnitřních hranicích. Usnadnila oprávněné cestování do EU a prošla dlouhým vývojem směrem k harmonizaci praxe udělování víz v členských státech. Vízová politika se navíc proměnila z vnitřní politiky na stále důležitější nástroj vnějších vztahů EU.

Navzdory těmto dobrým výsledkům je nutné právní rámec vízové politiky přizpůsobit současným výzvám, zejména zvýšenému riziku nelegální migrace a bezpečnostním rizikům. Za tímto účelem Komise dnes navrhuje několik změn vízového kodexu a vyzývá Evropský parlament a Radu, aby je urychleně přijaly. Změny právního rámce systému VIS budou následovat později na jaře.

Souběžně s tím bude Komise společně s vysokou představitelkou Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku pracovat na zajištění soudržnosti mezi vízovou politikou EU a vnějšími vztahy EU, aby lépe sloužily zájmům EU, a soudržnosti mezi vízovou politikou a dalšími politickými oblastmi.

Do budoucna Komise zahájí diskusi s Evropským parlamentem, členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami o další digitalizaci vyřizování víz. Jako podklady pro tyto diskuse budou využity i studie, jejichž vypracování má být zahájeno do konce roku 2018. Významným prvkem, který bude třeba zohlednit ve víceletém finančním rámci po roce 2020, je potřeba dostatečných finančních zdrojů.